

INTERVIEW

De energietransitie is onomkeerbaar ingezet

*“Samenleving wil langjarige
duidelijkheid en zekerheid
over beleid”*

Ed Nijpels is sinds 2014 kroonlid van de Sociaal Economische Raad (SER) en voorzitter van het Klimaatberaad en van de Commissie Borging Energieakkoord (BEA). Nijpels was eerder onder meer minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (1986-1989), burgemeester van de gemeente Breda (1990-1999) en commissaris van de Koningin in de provincie Friesland (1999-2008).

Fotografie: Christiaan Krouwels

Pratend over de energietransitie kent Ed Nijpels geen enkele twijfel:

“De trend is onomkeerbaar, de energietransitie krijgt steeds meer vaart. De dynamiek die we nu al zien, is een fractie van wat er nog komen gaat.” Een overtuigende en inspirerende monoloog.

“Wie om zich heen kijkt ziet dat de energietransitie al in volle gang is. Het proces is onomkeerbaar, maar het tempo moet en gaat nog omhoog. Het een na het ander grote autoconcern kondigt aan zwaar in te zetten op elektrische auto's. Zelfs Volkswagen, de kampioen van de dieselauto voor de gemiddelde burger, is om. Grote industrieën werken samen op gebieden die tot voor kort niet in beeld waren. Neem Dow Chemical, de Gasunie en kunstmestfabriek Yara in de provincie Zeeland. De waterstof die als restproduct vrijkomt bij Dow gaat nu via een omgebouwde gasleiding naar kunstmestfabrikant Yara. Die hoeft nu veel minder gas te verstoren. Dat scheelt CO₂-uitstoot. Het project is zo gebouwd dat meer bedrijven kunnen aansluiten.”

Samenleving loopt hard

“De prijs van de techniek voor duurzame opwekking daalt spectaculair. Windmolenparken op zee worden subsidievrij aanbesteed. Wie had dat gedacht in 2013 bij aanvang van het Energieakkoord? Uit onderzoek van Bloomberg blijkt dat de accu's voor elektrische auto's ook snel goedkoper worden. Vorig jaar al 35 procent en voor dit jaar wordt nog eens een halvering van de prijs verwacht. Tel daarbij het bericht op dat het Zwitserse Innolith werkt aan een accu die goed is voor een actieradius van 1.000 kilometer en de trend is zichtbaar: goedkopere, schone auto's die verder kunnen rijden. Dat kan betekenen dat we met minder laadpalen toekunnen dan waar we in het Ontwerp Klimaatakkoord mee rekenden. Dat akkoord is nog geen half jaar oud en lijkt al in positieve zin door de trend te zijn ingehaald.”

“Dat is niet de eerste keer. In het Energieakkoord gingen we er in 2013 vanuit dat er op 50.000 huizen zonnepanelen zouden liggen. Dat zijn er nu al meer dan 700.000. Het aantal regionale

energiecoöperaties waar burgers het heft in eigen hand nemen groeit hard. De eerste coöperatie die zelf een duurzaam warmtenet wil aanleggen, heeft zich al gemeld. Je ziet in de samenleving een sterke dynamiek tot verduurzaming. Ik ervaar op veel plekken een ander beeld dan dat er soms uit de krantenkolommen opstijgt en uit de pen vloeit van enkele columnisten. De samenleving loopt hard en op een aantal punten voor op de besluitvorming in de politiek.”

Laatste generatie

“Op basis hiervan zou je wellicht kunnen concluderen dat er helemaal geen Klimaatakkoord en Klimaatwet nodig zijn; dat het vanzelf gebeurt. Nu heb ik een optimistisch en opgeruimd karakter, maar dat is een te simpele voorstelling van zaken. Het Klimaatakkoord van Parijs, waar 195 landen beloofden de temperatuurstijging in 2050 tot onder de twee graden te beperken, markeert een belangrijk keerpunt. Het maakte de wereld duidelijk dat onze manier van produceren en consumeren, gebaseerd op fossiele grondstoffen, op zijn eind loopt. Het voedde ook het besef dat er nog iets aan te doen is. Zoals Barak Obama ooit zei: 'Wij zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering voelt en de laatste generatie die er iets tegen kan doen.'”

“Het kabinet gaf vervolgens heel duidelijk aan die Parijse doelstellingen te willen halen. Te beginnen met een reductie van 49 procent van de CO₂-uitstoot in 2030. Dat deden regeringen in meer landen. De VS trok zich weliswaar als land terug, maar diverse Amerikaanse staten gaan onverdroten voort met verduurzaming. Ze innoveren. Hun groene werkgelegenheid groeit. Hun fossiele afdruk vermindert. In dat kader is het best grappig dat het bedrijf dat de traditionele automobielindustrie opzweept tot verduurzaming het Amerikaanse Tesla is.”

Politiek vraagstuk

“Iedereen die dus een beetje oplet, ziet wat de trend is. Maar die trend heeft wel steun en borging nodig van passende wetgeving, adequate subsidiering en de juiste normeringen. Die instrumenten zijn nodig voor de zekerheid en voorspelbaarheid van het beleid op langere termijn. De industrie staat voor grote, soms nog onrendabele investeringen om nieuwe schone technieken tot wasdom te brengen. Huizenbezitters willen zeker weten dat zij het geld dat ze in de verduurzaming van hun huis stoppen

ook kunnen terugverdienen. Voor draagvlak is een eerlijke verdeling van de lusten en lasten nodig. Zowel tussen burgers en bedrijfsleven als tussen burgers onderling. Dit verdelingsvraagstuk is bij uitstek een politiek vraagstuk. Veel wetgeving is nu gebaseerd op een fossiele economie. De broodnodige aanpassing daarvan doe je voor de lange termijn. Ook hier ligt een taak bij de overheid om besluiten te nemen die de trend versterken.”

“Dat brengt mij bij het Klimaatakkoord van 28 juni. Het kabinet kwam met duidelijke doelen voor 2030, 48,7 Megaton CO₂-reductie verdeeld over vijf sectoren. Aan vijf tafels bereikten meer dan 100 partijen overeenstemming hoe zij denken die doelen te halen. Daar willen zij zich aan committeren. Dat was polderen in een omvang die nog nooit was vertoond. Een ‘historische prestatie’, aldus het kabinet.”

“De planbureaus rekenden het Ontwerpakkoord door en concludeerden dat ‘grote stappen mogelijk zijn’. In het Klimaatakkoord zijn door het kabinet de gestelde doelen geconcretiseerd in acties om die grote stappen ook daadwerkelijk te zetten. Ook komt er een systeem dat de uitvoering en de borging garandeert. Het parlement heeft het laatste woord over de plannen. Zoveel mogelijk partijen moeten zich ook kunnen vinden in het definitieve plan. Alleen met hun handtekening eronder is er sprake van een breed gedragen maatschappelijk akkoord.”

Klimaatkonijn

“Er gaat nu geen dag voorbij of het debat over de juiste vormgeving, het tempo, de noodzaak en de rechtvaardigheid vult de krantenkolommen en de mediarubrieken. Het klimaatkonijn, waar ik in aanloop van de parlementsverkiezingen in 2017 voor waarschuwde, is in volle omvang uit de hoed gesprongen. Ik heb meer gelijk gekregen dan ik toen had verwacht. Dat konijn gaat niet meer terug in de hoed. Dat is maar goed ook. Want een Klimaatakkoord alleen is niet genoeg. Klimaatbeleid is beleid van lange adem. Dat vraagt bestuurlijke en wetgevende verankering. Die is ook in de maak. De Tweede Kamer heeft een initiatiefwet voor een Klimaatwet met grote meerderheid aangenomen. Er stemden 120 parlementariërs uit coalitie en oppositie voor deze wet. Een grote meerderheid, 62 van de 75 stemmen, in de Eerste Kamer is op 28 mei ook akkoord gegaan en daarmee wordt het doel van het klimaatbeleid wettelijk verankerd. Het gaat om een reductie in 2030 van CO₂-uitstoot van 49 procent en een verdere reductie naar bijna nul procent in 2050. De elektriciteitsopwekking moet dan helemaal CO₂-vrij zijn.”

“Nogmaals: de ontwikkeling naar verduurzaming heeft zich onomkeerbaar ingezet. Er is breed gedragen bereidheid zich in te zetten de doelen van Parijs te halen. De samenleving wil daarvoor wel langjarige duidelijkheid en zekerheid over het beleid. Als dat er is, zijn de paar voorbeelden die ik in het begin noemde nog maar fractie van de veranderingen die we gaan meemaken.”

Energieakkoord en ‘aanpakkers’ in praktijk

In de vijf jaar dat het Energieakkoord bestaat, zijn er talloze voorbeelden van de omslag die mogelijk is.

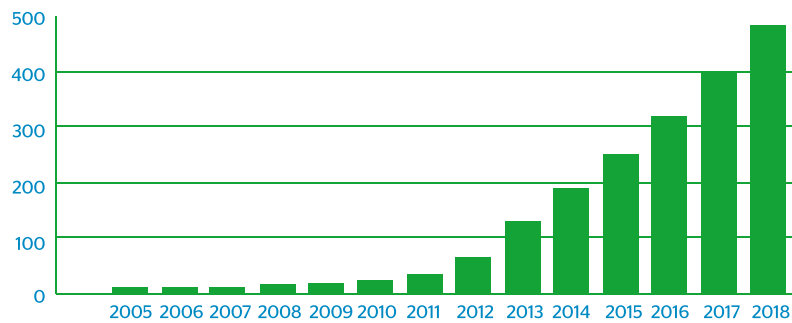
Scan de QR code voor de projecten.

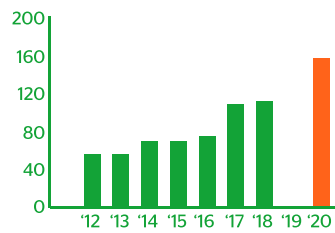
Veel bedrijven en organisaties hebben al *business* aan de reductie van CO₂. De serie ‘aanpakkers’ zet er via het twitteraccount @klimaatakkoord elke week één in de schijnwerpers.

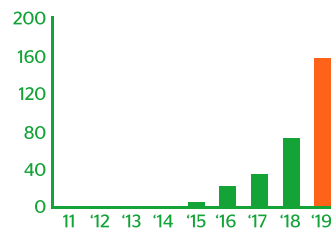
FORSE GROEI ENERGIECOÖPERATIES

wind
ontwikkeling coöperatie
vermogen in MW

zon
groei coöperatie
vermogen in MWp

■ gerealiseerd ■ gepland

Presentatie van het Klimaatpakket van vrijdag 28 juni met v.l.n.r. Kajsa Ollongren (BZK), Carola Schouten (LNV), Ed Nijpels (Klimaatberaad), Eric Wiebes (EZK) en Stientje van Veldhoven (IenW).